Teknologiateollisuus

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntönne 11.10.2021, LiV 19.10.2021 klo 12

Valtioneuvoston kirjelmä U 48/2021 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Teknologiateollisuus kannattaa energiatehokkuustavoitteen kiristämistä EU-tasolla, sillä se synnyttää markkinoita ja kysyntää suomalaisille energiatehokkaille ratkaisuille.
- Energiatehokkuutta voidaan teollisuudessa parantaa monin eri tavoin, esimerkiksi parantamalla tuotantokoneiden, rakennusten energiatehokkuutta ja hyödyntämällä tuotannon hukkalämpöjä.
- Energiankulutuksen rajoittaminen on teollisuuden vähähiilitiekarttojen toteuttamisen kannalta ongelmallinen. Ehdotamme energiankulutuksen katon poistamista.
- Nykymuotoisen energiatehokkuussopimustoiminnan jatkuminen on erittäin tärkeää. Järjestelmän laajentaminen tulee perustua vapaaehtoisuuteen.
- Teknologiateollisuus tukee komission "Renovation Wave Initiative" -ehdotuksen täytäntöönpanoa. Olemassa olevien rakennusten energiansäästöpotentiaali on valtava ja siihen tarvittava teknologia on jo olemassa.
- Komission ehdottamat muutokset lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuuden yhteydessä käytettäviin bioenergiaan koskeviin määritelmiin on hylättävä tai vaihtoehtoisesti jätepohjaisten polttoaineiden ja teollisuusjätteiden rinnakkaispoltto on rinnastettava maakaasuun.
- Emme kannata ajatusta sosiaalisten kysymysten kytkemisestä energiatehokkuusdirektiiviin.

Lausunto

Tausta ja kannanmuodostuksen kohteena oleva komission esitys

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 2021 osana laajaa ilmasto- ja energiasääntelykokonaisuutta (ns. Fit for 55 -paketti) ehdotuksen energiatehokkuusdirektiivin päivityksestä. Ehdotuksessa on annettu yleiset puitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään energiatehokkuutta ja varmistetaan energiatehokkuustavoitteiden saavuttaminen EU:ssa. Teollisuuden kannalta direktiivin keskeistä sisältöä ovat energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltaminen, energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen rajoittaminen, kiristyvä energiansäästövelvoite sekä energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten velvoittavuutta koskeva kohdat.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Teknologiateollisuus ry:n lausunto

Teknologiateollisuus on EU-komission ehdotuksen kanssa samaa mieltä siitä, että energian tehokas käyttö on avainasemassa saavuttaakseen kustannustehokkaasti EU:n ilmastotavoitteet ja muita tavoitteita, joita on asetettu FF55-paketissa.

Pidämme hyvänä valtioneuvoston FF55-kantojen valmistelussa käyttämää periaatetta, jonka mukaan ehdotuksia arvioidaan kansallisen ja eurooppalaisen kokonaisedun näkökulmasta. On erittäin tärkeää, että tulevassa sääntelyssä huomioidaan ilmastovaikutusten lisäksi monipuolisesti vaikutukset muun muassa Suomen teollisuuden kilpailukykyyn, valtion tulokertymään ja Suomen maksuihin EU:lle. Lisäksi on tärkeää systemaattisesti arvioida päätösten vaikutuksia kansalaisten hyvinvointiin. Kannatamme myös valtioneuvoston näkemystä siitä, että tulevan neuvotteluprosessin aikana tulee kiinnittää edelleen huomiota lainsäädäntöehdotusten yhteisvaikutuksiin ja yhteensopivuuteen.

Energiatehokkuustavoitteet - energiankulutuksen katto on poistettava

Direktiiviehdotuksessa kiristetään merkittävästi EU-tason energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen -32,5 prosentin yleistavoitteita vuodelle 2030 ja tavoitteet muutettaisiin luonteeltaan sitoviksi. **Direktiiviehdotuksen ongelmallisin ehdotus teollisuuden kannalta on juuri energiankulutuksen sitova katto EU:ssa sekä sen energiaintensiteetti- ja BKT-perustainen jyvitys jäsenvaltioille.**

Euroopan energiasektori on murrosvaiheessa ja siirtyminen fossiilisista polttoaineista hiilivapaiden ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön on jo alkanut. Vety on erittäin lupaava teknologia tasapainottamaan energiajärjestelmää tulevaisuudessa. Yksi lupaava vaihtoehto on muuntaa uusiutuva energia vedyksi ja edelleen erilaisiksi synteettisiksi hiilivedyiksi (ns. power-to-x eli P2X-ratkaisut). Vety-, uudet sähköpolttoaineet sekä biopohjaiset vihreät kaasupolttoaineet tarjoavat meri-, ilmailu- ja raskaalle pitkän matkan maantieliikenteelle toteuttamiskelpoisen keinon vähentää päästöjä ja täyttää jopa kunnianhimoisimmat ilmastonmuutostavoitteet.

Tulevaisuudessa vetyä tarvitaan runsaasti myös teollisuuden prosesseissa ja raaka-aineena. Se on olennaisessa roolissa muun muassa fossiilittoman teräksen valmistusprosessissa.

Vihreän vedyn elektrolyyttinen valmistus ja P2X:n tuotanto edellyttävät kuitenkin merkittäviä määriä puhdasta sähköä. Toisaalta sähköistyminen itsessään tarjoaa suuria kasvihuonekaasupäästöjen vähennysmahdollisuuksia monissa muissa teollisissa prosesseissa ja toiminnoissa sekä liikenteessä ja logistiikassa.

Yhteensä 13 toimialaa on valmistellut vähähiilisyystiekarttoja, joissa on kuvattu muutospolkuja kohti hiilineutraaliutta. Teollisuuden tiekarttojen perusteella hiilidioksidipäästöttömän sähkön kysyntä kasvaa +50 prosenttia vuoteen 2035 mennessä ja jopa kaksinkertaistuu Suomessa vuoteen 2050 mennessä.

Teknologiateollisuus näkee ilmastonmuutoksen suurimpana haasteena niin Euroopassa kuin maailmanlaajuisesti. Siksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on tärkeämpää kuin energian kokonaiskulutuksen vähentäminen erityisesti silloin, kun sähköä tuotetaan päästöttömillä energialähteillä. Sähkö on avain kestävään ja hiilineutraaliin tulevaisuuteen, joten energian käytön rajoittaminen saattaa jopa hidastaa päästövähennyksiin tarvittavien investointien syntyä ja nostaa niiden kustannuksia.

Teknologiateollisuus kannattaa valtioneuvoston tavoin sitä, että kansallisten energiankäyttöä koskevien tavoitteiden asettamisessa voidaan ennen kaikkea huomioida jäsenvaltion hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen mahdollisimman nopeasti ja kustannustehokkaalla tavalla. Muistuttaisimme kuitenkin siitä, että vielä parempi olisi, jos **Suomi selkeästi edellyttäisi energian kokonaiskulutuksen rajoittamista koskevan säännöksen poistamista energiatehokkuusdirektiivistä. Jos se ei ole mahdollista, niin myös EU-tason tavoite tulisi palauttaa indikatiiviseksi.**

Energiatehokkuutta voidaan parantaa teollisuudessa monin eri tavoin

Teollisuuden energiankulutus koostuu useista eri tekijöistä, joista merkittävin liittyy tuotantoprosesseihin ja -koneisiin sekä rakennusten teknisiin järjestelmiin ja rakenteelliseen energiatehokkuuteen. Näin ollen myös energian käytön tehostamispotentiaali vaihtelevat paljon eri yrityksissä. Energiasäästöä – ja edelleen päästövähennyksiä - voidaan saavuttaa parantamalla tuotantokoneiden, rakennusten energiatehokkuutta ja hyödyntämällä tuotannon hukkalämpöä. Esimerkiksi sähkömoottorit kuluttavat yli 45 prosenttia maailman sähköstä. Käyttöönottamalla energiatehokkaat moottorijärjestelmät maailmanlaajuinen energiankulutus voidaan leikata jopa 10 prosenttia.

Energiansäästövelvoitteen osalta komissio ehdottaa nykyistä velvoitekautta 2021-2030 koskevan sitovan vuotuisen tavoitteen korottamista vuodesta 2024 alkaen lähes kaksinkertaiseksi. Valtioneuvoston mukaan esitetty tavoitetason korotus ei ole perusteltu tai edes realistinen tilanteessa, jossa vain osa jäsenvaltioista saavutti velvoitekauden 2014-2020 tavoitteen, joka oli jo nykyiseen voimassa olevaan tavoitteeseen verraten maltillinen.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että EU:ssa on asetettu kunnianhimoinen energiatehokkuustavoite, sillä se synnyttää markkinoita ja kysyntää suomalaisille energiatehokkaille ratkaisuille ja energiaan liittyville innovaatioille. Korostamme valtioneuvoston tavoin kuitenkin sitä, että jäsenvaltio voi tavoitteita asetettaessa, etenemisnopeutta määriteltäessä sekä kansallisia ilmasto- ja energiastrategioita laatiessaan ottaa huomioon energiantehokkuuteen vaikuttavat kansalliset erityispiirteet, kuten energianhankinnan muutokset, talouden kehitysennusteen ja energiaintensiivisen teollisuuden vähähiilistämisen.

Energianhallintajärjestelmät ja energiakatselmukset – nykyjärjestelmän jatko kannatettavaa

Teknologiateollisuus tukee komission esitystä vaihtoehtoisten politiikkatoimien jatkamiseksi (direktiiviehdotuksen 10 artikla) energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi. Vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja eri toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää energiatehokkuusdirektiivin asettamat vaatimukset kansallisesti. Nykyinen energiatehokkuussopimus 2017–2025 kattaa teollisuuden, energiantuotannon ja palvelusektorit. Kiinteistöalalla, kuntasektorilla ja lämmitysöljyjen jakelulla on omat sopimuksensa.

Yli 550 yritystä, 6 000 yksittäistä toimipaikkaa ja 100 kuntaa on sitoutunut sopimuksiin ja 60 prosenttia suomen energiankulutuksesta. Energiatehokkuussopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä yritykset ja organisaatiot sitoutuvat jatkuvaan parantamiseen energiatehokkuuttatoiminnassaan.

Vastaavia ohjelmia on ollut Suomessa jo vuodesta 1997 ja tulokset ovat olleet erittäin hyviä. Pelkästään teollisuudessa vuotuiset energiansäästöt ovat olleet noin 5 TWh/a, mikä on tuonut yli 200 miljoonan euron vuosisäästöt tuotantokustannuksissa.

Teknologiateollisuus yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että ehdotuksen mukaiset muutokset energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten velvoitteista lisäisivät velvoitteen piirissä olevien yritysten lukumäärää merkittävästi. Velvoitteen laajentaminen 2,8 GWh energiakäyttörajan ylittäviin yrityksiin toisi velvoitteen piiriin moninkertaisen määrän yrityksiä, joiden valmiudet energianhallintajärjestelmien rakentamiseen vaihtelevat suuresti.

On todennäköistä, että laajennus nostaisi sekä velvoitteen piiriin tulevien yritysten että valvovien viranomaisten resurssitarpeista ja kustannuksia. **Teknologiateollisuus pitää nykymuotoisen energiatehokkuussopimustoiminnan jatkumista erittäin tärkeänä. Järjestelmän laajentaminen tulee perustua vapaaehtoisuuteen.**

Rakennusten lämmitys ja jäähdytys tarjoavat suuria mahdollisuuksia energiansäästöön

Rakennukset ovat Euroopan suurin yksittäinen energiankuluttaja, jonka osuus EU:n energiankulutuksesta on noin 40 prosenttia. On arvioitu, että 75 prosenttia nykyisistä rakennuksista on energiatehottomia. Teknologiateollisuus tukee täysin komission "Renovation Wave Initiative" ehdotuksen täytäntöönpanoa loppuvuodesta. Olemassa olevien rakennusten energiansäästöpotentiaali on valtava ja siihen tarvittava teknologia on jo olemassa.

Ehdotuksen 15 artikla pakottaa rakennuksen omistajat päivittämään energiamittarit tiettyyn päivämäärään mennessä. Kustannustehokkaampi tapa on tehdä se peruskorjauksen yhteydessä.

Energiaköyhyys ja haavoittuvat asiakkaat

EU:n jäsenmailla on jo kattava sosiaalilainsäädäntö, jossa köyhyydessä ja haavoittuvassa asemassa olevia kansalaisia tuetaan. Teknologiateollisuus yhtyy kirjelmään kirjattuun arvioon siitä, että kompensointivaatimuksen edellyttämät kustannukset voisivat pienituloisten kotitalouksien määrän kautta nousta huomattavan suuriksi. Katsomme niin ikään valtioneuvoston tavoin, että energiaköyhyyden riski ja siten kompensaatiotoimien tarve vaihtelee suuresti eri puolilla Eurooppaa. Siksi kaikkia jäsenvaltioita koskeva yhtäläinen velvoite toimeenpanemaan yhdenmukaisia raskaita politiikkatoimia haasteen hallitsemiseksi vaikuttaa kohtuuttomalta. **Kokonaisuutena emme kannata ajatusta sosiaalisten kysymysten kytkemistä energiatehokkuusdirektiiviin.**

Biomassan yhteispoltto

Komission ehdotus sisältää määritelmät "*high efficiency district heating*" (24 artiklan 1 kohta ja 24 artiklan 2 kohta) ja "*high efficient cogeneration"* (liite III, (a)). Ensimmäinen liittyy kaukolämmityksen vaatimuksiin uusiutuvia energialähteitä koskevassa direktiivissä, ja viimeksi mainittu liittyy uusiutuvan energian direktiivin (29 artiklan 11 kohta) bioenergian kestävyyskriteereihin.

Bioenergiaratkaisujen toimittajien arvion mukaan se, että em. määritelmän täyttämistä pidettäisiin edellytyksenä sille, että yhteistuotantoa voidaan pitää kestävänä, tekisi uusien jäteperäisten polttoaineiden, teollisuusjäämien käytön lisäämisen ja ylipäätään käyttöönoton nykyisissä biokattiloissa kunnostuksen yhteydessä mahdottomaksi. Komission ehdotuksella olisi vakava kielteinen vaikutus bioenergian tuotantoon, jos tuottajille jätetään vain rajoitetut keinot vähentää polttoaineen saatavuuteen ja hintaan liittyviä riskejä. Polttoaineiden käytön vähentäminen rinnakkaispolttolaitoksissa voi johtaa jätepohjaisten polttoaineiden viennin lisääntymiseen, jos polttokapasiteetti ei riitä Suomessa. Pahimmassa tapauksessa ehdotus voisi kannustaa lisäämään maakaasun käyttöä. Edellä esitetyistä syistä kyseiset **komission ehdottamat muutokset on hylättävä tai jätepohjaisten polttoaineiden ja teollisuusjätteiden rinnakkaispoltto on rinnastettava maakaasuun.**

Lämmitys ja jäähdytys

Artiklan 24, kohdan 4 osalta Teknologiateollisuus ehdottaa, että energia-alalla ja teollisuudessa säilytetään vanhan 20 MW:n tehorajan, joka on myös päästökauppajärjestelmän kynnysarvo. Kynnyksen alentaminen 5 MW:iin voi jopa estää vanhojen voimalaitosten kunnostamisen.

Lisätiedot:

Johtaja Helena Soimakallio
sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
puhelin: 040 - 550 7706